

PRIOPĆENJE ZA MEDIJE br. 89/23

U Luxembourg 5. lipnja 2023.

Presuda Suda u predmetu C-204/21 | Komisija/Poljska (Neovisnost i privatni život sudaca)

Vladavina prava: reforma poljskog pravosuđa iz prosinca 2019. povrjeđuje pravo Unije

Vrijednost vladavine prava dio je samog identiteta Unije kao općeg pravnog poretka i konkretizira se u načelima koja sadržavaju pravno obvezujuće obveze za države članice

Nakon što je Poljska 20. prosinca 2019. donijela zakon kojim se mijenjaju nacionalne odredbe o ustrojstvu redovnih sudova, upravnih sudova i Vrhovnog suda (u daljnjem tekstu: Zakon o izmjeni zakona), Europska komisija podnijela je tužbu zbog povrede obveze kojom je od Suda zahtijevala da utvrdi da se sustavom uspostavljenim tim zakonom povrjeđuju različite odredbe prava Unije.

Komisija smatra da, s obzirom na to da se Zakonom o izmjeni zakona stegovnom vijeću poljskog Vrhovnog suda, čija neovisnost i nepristranost nisu zajamčene, dodjeljuje nadležnost za odlučivanje o predmetima koji imaju izravan utjecaj na status i izvršavanje dužnosti sudaca, taj zakon utječe na njihovu neovisnost. Usto, prema mišljenju Komisije, Zakon o izmjeni zakona zabranjuje svim nacionalnim sudovima da provjeravaju poštovanje zahtjeva Unije koji se odnose na neovisan i nepristran sud prethodno ustanovljen zakonom te takvu provjeru proglašava stegovnim prijestupom. Vijeće za izvanredni nadzor i javne poslove poljskog Vrhovnog suda proglašeno je isključivo nadležnim za provedbu takvih provjera. Naposljetku, Komisija navodi da Zakon o izmjeni zakona, time što sucima nalaže obvezu dostave informacija o njihovim aktivnostima u udrugama ili zakladama kao i o bivšem članstvu u političkim strankama i time što predviđa objavljivanje takvih podataka, povrjeđuje pravo na poštovanje privatnog života i pravo na zaštitu osobnih podataka¹.

Tijekom postupka Poljska je rješenjem potpredsjednika Suda od 27. listopada 2021. osuđena na to da Komisiji plaća novčanu kaznu u iznosu od milijun eura dnevno². Smatralo se potrebnim izreći tu novčanu kaznu kako bi se zajamčilo to da Poljska primijeni privremene mjere koje su donesene rješenjem od 14. srpnja 2021.³, s ciljem da se, posebice, odgodi primjena odredaba Zakona o izmjeni zakona koje Komisija osporava. Rješenjem potpredsjednika Suda od 21. travnja 2023. iznos novčane kazne smanjen je na 500 000 eura dnevno⁴. Učinci tih rješenja prestaju donošenjem današnje presude kojom se postupak okončava. Međutim, to ne utječe na obvezu Poljske da plati novčane kazne koje duguje za prošlo razdoblje.

Svojom današnjom presudom **Sud je usvojio Komisijinu tužbu.**

Kao prvo, Sud potvrđuje da se **nadzor nad poštovanjem države članice vrijednosti i načela kao što su vladavina**

¹ Za više podataka o predmetnom postupku kao i o Komisijinim prigovorima mogu se konzultirati priopćenja za medije br. [127/21](#), [180/21](#) i [192/21](#).

² Rješenje potpredsjednika Suda od 27. listopada 2021. u predmetu [C-204/21 R](#) (vidjeti i priopćenje za medije br. [192/21](#))

³ Rješenje potpredsjednice Suda od 14. srpnja 2021. u predmetu [C-204/21 R](#) (vidjeti i priopćenje za medije br. [127/21](#))

⁴ Rješenje potpredsjednika Suda od 21. travnja 2023. u predmetu [C-204/21 R-RAP](#) (vidjeti i priopćenje za medije br. [65/23](#))

prava, djelotvorna sudska zaštita i neovisnost pravosuđa u cijelosti nalazi u njegovoj nadležnosti. Naime, izvršavajući svoju nadležnost u području ustroja pravosuđa države članice moraju poštovati obveze koje proizlaze iz prava Unije. One su također obvezne **paziti na to da izbjegnu svako nazadovanje** – u pogledu vrijednosti vladavine prava – njihova zakonodavstva u području ustroja pravosuđa, na način da se suzdrže od donošenja pravila koja bi ugrozila neovisnost sudaca. Ta temeljna vrijednost dio je samog identiteta Unije i konkretizira se pravno obvezujućim obvezama, kojih se **države članice ne mogu osloboditi pozivajući se na nacionalne odredbe ili sudske praksu, uključujući i one ustavnog ranga.**

Kao drugo, Sud je, pozivajući se na svoju raniju sudske praksu⁵, ponovio svoju ocjenu prema kojoj **stegovno vijeće** Vrhovnog suda ne udovoljava zahtjevima potrebne neovisnosti i nepristranosti. On je iz toga zaključio **da već i obična mogućnost, za suce koji moraju primijeniti pravo Unije, da se izlože riziku da takvo tijelo može odlučivati o pitanjima koja se odnose na njihov status i obavljanje njihovih dužnosti**, osobito dajući odobrenje za vođenje kaznenih postupaka protiv njih ili odobrenje za njihovo uhićenje ili donošenjem odluka o bitnim aspektima sustava radnog prava, socijalne sigurnosti ili umirovljenja koji se na njih primjenjuju, **može utjecati na njihovu neovisnost.**

Kao treće, Sud smatra da se odredbe Zakona o izmjeni zakona koje je prijavila Komisija – s obzirom na njihov relativno širok i neprecizan karakter kao i na posebni kontekst u kojem su donesene – mogu tumačiti na način koji omogućuje da se sustav stegovne odgovornosti koji se primjenjuje na suce i sankcije koje su njime propisane koriste kako bi se **nacionalni sudovi spriječili da ocjenjuju udovoljava li neki sud ili sudac zahtjevima djelotvorne sudske zaštite koji proizlaze iz prava Unije, po potrebi i putem upućivanja prethodnih pitanja Sudu.** Mjere koje je na taj način donio poljski zakonodavac **nisu sukladne jamstvima pristupa neovisnom i nepristranom sudu koji je prethodno ustanovljen zakonom.** Naime, ta jamstva podrazumijevaju da su nacionalni sudovi, u određenim okolnostima, obvezni provjeriti udovoljavaju li oni sami ili suci koji na njima rade, ili drugi suci ili sudovi, zahtjevima predviđenima pravom Unije.

Kao četvrto, činjenica da se Zakonom o izmjeni zakona samo jednom jedinom nacionalnom tijelu (odnosno **Vijeću za izvanredni nadzor i javne poslove** Vrhovnog suda) dodjeljuje nadležnost za provjeru poštovanja bitnih zahtjeva koji se odnose na djelotvornu sudske zaštitu, povrjeđuje pravo Unije. Naime, poštovanje tih zahtjeva **mora biti transversalno zajamčeno u svim materijalnim područjima primjene prava Unije i pred svim nacionalnim sudovima pred kojima se vode predmeti koji spadaju u ta područja.** No, monopolistički nadzor uspostavljen Zakonom o izmjeni zakona, zajedno s uvođenjem prije navedenih zabrana i stegovnih prijestupa, **može doprinijeti još većem slabljenju temeljnog prava na djelotvornu sudske zaštitu utvrđenog pravom Unije.**

Naposljetku, prema mišljenju Suda, nacionalne odredbe kojima se suci obvezuju na to da predaju pisanu izjavu u kojoj se navodi njihovo eventualno članstvo u nekoj udruzi, neprofitnoj zakladi ili političkoj stranci i kojima se predviđa objavljivanje na internetu tih podataka povrjeđuju temeljna prava tih sudaca na zaštitu osobnih podataka i poštovanje privatnog života. Objavljivanje na internetu podataka koji se odnose na bivše članstvo u političkoj stranci u ovom slučaju **nije prikladno za postizanje istaknutog cilja**, kojim se nastoji ojačati nepristranost sudaca. Što se tiče podataka o članstvu sudaca u udrugama ili neprofitnim zakladama, oni bi mogli otkriti vjerska, politička ili svjetonazorska uvjerenja sudaca. Njihovo objavljivanje na internetu **moglo bi osobama koje se – zbog razloga koji nemaju veze s navedenim ciljem u općem interesu – žele informirati o osobnoj situaciji dotičnog suca omogućiti da slobodno pristupe tim podacima.** S obzirom na specifični kontekst mjera uvedenih Zakonom o izmjeni zakona, takvo objavljivanje na internetu osim toga **može izložiti suce riziku nezaslužene stigmatizacije, neopravdano utječući na percepciju koju o njima imaju kako pojedinci tako i javnost općenito.**

NAPOMENA: Tužbu zbog povrede obveze protiv države članice koja nije ispunila obveze koje proizlaze iz prava Unije

⁵ Presuda od 15. srpnja 2021., Komisija/Poljska (Sustav stegovnih mjera za suce), [C-791/19](#) (vidjeti i priopćenje za tisak br. [130/21](#))

mogu podnijeti Komisija ili druga država članica. Ako Sud utvrdi postojanje povrede, dotična država članica mora postupiti u skladu s presudom u najkraćem roku.

Ako Komisija smatra da država članica nije postupila u skladu s presudom, može podnijeti novu tužbu kojom će zahtijevati novčane sankcije. Međutim, u slučaju kad država nije Komisiji priopćila mjere kojima provodi direktivu, Sud može, na Komisijin prijedlog, nametnuti sankcije već u postupku koji dovodi do prve presude.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

[Cjelovit tekst](#) presude objavljuje se na stranici CURIA na dan objave.

Osoba za kontakt: Iliana Paliova ☎ (+352) 4303 4293

Snimke s objave presuda nalaze se na „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106

Ostanite povezani!

